

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Feladó szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapeston 8, vidéken 10 fillér.

Magyar gyáriparosok szövetsége.

Írta: *ifj. Abrányi Kornél.*

Budapest, június 1.

Vége tehát megmozdultak a magyar gyáriparosok, hogy átérzeve értéküket, megértve hivatásukat, erejükét összetegyék, egymással szövetségre lépjenek és a saját lábukra álljanak. Reméljük, hogy valahányszor szükség lesz arra, hogy ne csak a saját lábukon álljanak meg, hanem a sarkukra is álljanak, akkor sem fogja ezt követni csalódás, mert az achillesi hanggal, mely a szövetség megalakulását hirdeti, nem fognak az achillesi sarkak is együtt járni.

Igaz van Chorin Ferencnek mindabban, amivel a magyar gyáriparosok szövetségének szükségét, sőt kényszerűségét megindokolja. De legyünk őszinték s tegyük föl a kérdést, hogy vajjon mindazok az ellenséges indulat áramlatok, melyeket Chorin fölpanaszol s mindazok a méltatlan s kiszéru viszonyok és állapotok, melyeket oly igaz színekkel rajzol, mindazok bekövetkezettek volna-e, ha a magyar gyáriparosok már sokkal előbb megteszik vala ugyanazt, amit ma tesznek?

Ha megteszik vala azt, hogy hozzányulnak ahhoz az erkölcsi erőhöz, mely a szövetségnek nemcsak harc-képességében, hanem nyilvánosságában is rejlik; ha nem engedik magukat folyvást rágalmaztatni és kompromittáltatni azzal, hogy semmi érzék nem lakik bennük arra nézve, hogy a saját, bár jogos, de mégis külön érdekeiket képesek legyenek belekapcsolni a nemzeti törekvések nagy céljába; és ha bebizonyítják már végre, hogy a bennük lakó nagy intelligenciának, mely igazi kincse és erőforrása minden nemzet gazdasági társadalmának, nemcsak számít ezse van, hanem van hazafias szíve is, mely magyarul érez és magyarul dobog; s hogy a rideg számok hatalma kész alárendelni magát a nemzeti eszmé hatalmának; ha mindezt megteszik vala s nem tartják elegendőnek, hogy a mindenkori kormányhatalom napfényében sütkérezzenek és a mindenkori kormánykegyekért folytassanak versenyfutást, rontva egymást is, folyton csak *chanceokat* keresve és nézve és mindent, ami erő és érték, csak az előnyök kicserélésének elve szerint magyarázva és gyakorolva: akkor ők soha nem juthattak volna abba az inferioris helyzetbe, amelyben ma érzik magukat. Soha be nem következhetik vala az, hogy az erkölcsi bíráskodás magas paripájára ülhessenek velük szemben még olyanok is, akik szellemi érték tekintetében mélyen alattok állanak; s hogy az ő hatalmas gépeiken átgázolhassanak a vesszőparipák; és égbenyuló kéményeik füstjéből, melyek az alkotó és teremtő tűznek munkáját hirdetik, — erkölcsi kvalitásukra rakodhassék le a korom.

De ha a multban meg is történtek a hibák és a mulasztások, ne beszéljünk azokról többé, midőn előttünk áll az okulás és a dolgoknak jobbrafordulása. Hanem üdvözljük a magyar gyáriparosok szövetségét, mint egy régen várt nagy eseményt, mely ha későn is, de nem elkésve és ha szerény kezdet alakjában is, de végre is bekövetkezett. S nagyon nagy súlyt helyezünk arra, hogy úgy a kezdemény, mint a végrehajtás, szorosán a magyar gyáriparosok köreiből való; s midőn eljöttnek látják az időt, hogy ere-

jüket összetegyék és egymásra támaszkodjanak, semmiféle előkelőségi mániába nem esnek bele és semmiféle kapaszkodási dekorációt nem tartanak szükségesnek. Helyesen van. Annak az egyensulynak kérdése, melynek valamely ország mezőgazdasági és ipari és kereskedelmi érdekei közt érvényesülnie kell, sokkalta magasabb törvényeken nyugszik, hogysem más dönthetne ebben, mint az *egyetemes nemzeti érdek*, a viszonyokkal megküzdési tudó képesség, akarat és erő. S ha egyszer e harcnak *pozitív eredményei* lesznek, akkor ez lesz majd az *abszolút érték-mérő*. És akkor ez az abszolút érték-mérő minden ellentét nélkül fogja kiegyenlíteni mindazokat a viszáltságokat és disharmóniakat, melyeket ma nemcsak a társadalmi elfoglaltságokban, makacs előítéletekben, hanem még törvényhozási intézkedésekben is kifejezve látunk.

Tudjuk, hogy semmisen áthat többet valamely kezdeménynek, mint a hozzákötött tulságos várakozás. S főleg, ha ezek teljesülésének nagyon rövid határidőt szabunk. — Azt sem tarthatók helyesnek, ha pártérdek és párt szempontok vennék át a szót, és alig hogy létrejött a magyar gyáriparosok szövetsége, rögtön politikai konjunkturak röpdősnék körül. A földolgoz s a lényeg az, hogy a szövetség megvan s hogy van fegyverezele a szervezetben s van erkölcsi ereje a nyilvánosságban. Ez a lényeg. Mert nem elég valaminek *létetni*: annak *láthatónak* is kell lennie. A magyar ipari és kereskedelmi érdekek szünjenek meg absztrakt fogalmak maradni. Lássuk ezeket konkrét alakban. Mindazok a szükségletek, melyek ezekkel rokonok, örlődjenek ki a nagy nyilvánosság előlt. Vallozzék meg a viszony a sajtó és a merchantilis irány között s ne legyen többé a sajtó abba a lealázó gyanuba keverve, hogy midőn az ország ipari érdekeit oltalmazza, csakis *üzleti* érdekeket szoi gal, nem egyszerűnemzet érdeket is. Egy-szóval, minden a nagy nyilvánosság előlt folyjon le és legyen szabad minden irányban az ellenőrzés. Hadd lássa és hadd érezze az egész ország, hogy mi a különbség a frázisok és a reális érdekek között. Hadd értse meg a nemzet, hol rejlik gazdasági javainak súlypontja és hadd nyilván meg a nemzet szemei s hadd szabaduljanak meg minden hályogtól, mely azokra ráült.

Nagyon biztató s a sikernek szinte záloga az is, hogy a mozgalom élén Chorin Ferenc áll, kibem mindazok a tulajdonok, melyeket a szövetség vezetése és irányítása igényel, szerencsésen egyesülnek. Chorin Ferenc régi politikus, aki csaknem három évtizedig volt tagja a képviselőháznak s ebből a hosszú időből sokkal több időt töltött el az ellenzéki padokon, a balközéptől kezdve a Szilgyi-Apponyi-ellenzékig, mint a kormány-párton. Ő igazán abban a nemzeti iskolában nőtt fel, ami a negyvenes évek politikusait vonta be azzal a zománccal, melynek keménységét a gyakorlati gondolkozás, fényét pedig a hazafias idealizmus adta. Chorin tud számítani és tud lelkesedni. Mint jogász jól tudja: quid juris s mint közgazdasági tényező jól tudja: quid consilii. Mindezt fényesen igazolja az az előnki beszéd, melyben a magyar gyáriparosok szövetségének létokát, célját és programját kifejezte. Ebben a beszédben

megvan a kritika bátorsága, megvan a meggyőződés függetlensége és megvan a tettvágy energiája. S csak azt kívánhatjuk, hogy amilyen a vezér, olyan legyen a hadsereg is, mely mögötte áll.

Chorin Ferenc leplezetlenül tárja fel az utóbbi idők tévedéseit s kedvezőtlen alakulásait. S midőn a gyáriparosok szövetségében tényleges bizonyítványát nyújtja annak, hogy a magyar gyárosok és iparosok átérzik a maguk társadalmi kötelességeit s fokozott mérvben készek az ország ipari és kereskedelmi érdekeit szolgálni és istápolni, ugyanakkor teljes joggal hangsúlyozhatja az állam kötelességeit is és joggal reklámálhatja az ipari és kereskedői körök számára azt a bizalmat és befolyást, mely őket a parlamentben is megilleti. Ami pedig a szövetségnek a *Szell-kormányhoz* való viszonyát illeti, az természetesen nem lehet más, mint a *legjökelesibb*. Hisz mi tulajdonképp az egész szövetség? Nem más, mint válasz arra a felhívásra, melyben Szell Kálmán az ország összes gazdasági tényezőit a *társadalmi tevékenységre serkentette*. A program is, melyet Chorin az Ausztriával való kiegyezés kérdésében kifejti, mindenben párhuzamosan halad a Szell Kálmán kiegyezési programjával. Ugyanaz a program ez, melyre legközelebb gróf Apponyi Albert tette föl a pontot jászberényi beszédében. Vagy olyan kiegyezés, mely Magyarország kezeit minden tekintetben szabadon hagyja, hogy a saját iparát a rendelkezésére álló összes eszközökkel fejleszthesse, vagy külön vámterület. Ebből semmit elvenni nem lehet s hozzátenni nem kell.

Egy történelmi reminiscencia is van Chorin beszédében. Rámutat a negyvenes évekre, amikor is a „nemzet legjobbjai” iránnyitották az ipar érdekeiben megindult társadalmi mozgalmakat. De kérdjük Chorintól: mi akadályozza azokat, akik ma a mozgalom élén állanak, hogy ők is „a nemzet legjobbjai” lehessenek? Semmi; legföllebb csak ők maguk. De ha már a negyvenes évekre hivatkozik Chorin Ferenc, hát emlékezék vissza arra, hogy minő alapon jött létre a *Védőgyelet*, mely nemcsak az önálló magyar nemzeti iparnak alapjait rakta le, hanem előfutárja lett az 1848-iki nagy eseményeknek is. Azon az alapon jött létre, hogy — „az egyesületnek mindenki tagjává lehetett, aki hat évre *becsületszávival kötelezte magát*, hogy minden szükségét, amennyire csak lehet, *honi készítményekkel fogja kielégíteni*.” — S mit mondott a Védőgyelet elnöke, gróf Batthyány Kázmér az első közgyűlésen? Azt mondta; hogy: „Míg más *egyessülétek* hazánk lakosainak csak *egyes osztályérdekeit* mozdítják elő, az *iparvédőgyelet kiegyenlíti az osztályok, nemzetiségek és vallások közti különbségeket és surlódásokat*; összeköti ugyanazon érdek utáni törekvésben a mágnást, a nemesembert, a polgárt, földművelőt, a magyart, a szlávot, a némelet és oláht; s egyesíti mindezeket *ugyanazon hazának polgáraivá* s igaz egyenlőséget alapít meg, mely egy közös nagy cél s egy nagyszerű érdek felé versenyzés hasonló képességében áll.”

Nem kell tehát csüggedni a reakcionárius velleitások láttára. Ezek addig fognak visszafelé botorkálni, míg egyszer csak ők maguk is oda fognak jutni, ahol a *negyvenes évek szelleme várja őket*. Az a szellem, melyben nemcsak a nemzeti becsület, hanem a haza-

